

Allmän anvisning

Iaktta följande svarsanvisningar noggrant!

Skriv namn och personbeteckning i början av varje svar.

I provet svarar du på tre frågor, och du kan få högst 10 poäng för varje svar.

Skriv svaren för hand med användning av varje rad på svarspappret.

Maximilängden på svaren på frågorna 1 och 2 är en sida. Maximilängden för svarsutrymmet för fråga 3 är två sidor (en sida för a)-punkten och en sida för b)-punkten). **En del av ett svar som överskrider svarsutrymmet lämnas utanför bedömningen.**

Svaren på frågorna 1–3 ska skrivas på olika papper. Därtill ska svaren på punkterna a) och b) i fråga tre skrivas på olika papper.

När du svarar bör du fästa uppmärksamhet vid att svaret bedöms som en helhet, dvs. att man i bedömningen lägger vikt vid kunskapen om rättsliga normer, men också vid kvaliteten på den rättsliga argumentationen och huruvida svaren är logiska samt vid din förmåga att motivera dina ställningstaganden normativt.

Frågorna börjar på följande sida.

Fråga 1

I tingsrätten började en rättegång i vilken Mikko åtalades för misshandel som han begått mot Hanna. Enligt gärningsbeskrivningen hade Mikko släpat runt Hanna i bostaden och slagit henne åtminstone en gång med knytnäve i ansiktstrakten. Situationen hade slutat med att Hanna lyckats fly till badrummet med sin telefon, varifrån hon ringt nödcentralen och meddelat att hon misshandlats av sin sambo.

Den polispatrull som kom till platsen hade antecknat händelserna, men då situationen redan lugnat ner sig hade Hanna inte velat gå till läkare eller diskutera händelserna med polisen. Viljan att utreda ärendet ökades inte av rädslan för att hamna i tingsrätten, i synnerhet då Hanna var medveten om att tingsrättsbehandlingen kunde leda till mer våld, lidande och förtvivlan. Därtill hade Hanna i tidningen läst att ett ytterligare brott som begåtts under en villkorlig prøvotid kunde resultera i till och med ovillkorligt fängelse, om det nya brottet begåtts kort efter att prøvotiden börjat. Följaktligen resonerade Hanna att det var bättre att förbigå ärendet med tystnad, eftersom ett eventuellt fängelsestraff skulle göra det svårare för Mikko att arbeta och göra Hannas och Mikkos ekonomiska situation ännu mer trängd. Detta skulle å sin sida öka spänningarna hemma och bara göra livet värre. Mikko hade också gjort det klart att det inte lönade sig att prata med myndigheterna. I den efterföljande förundersökningen hade Hanna varit relativ tystlåten och meddelat att hon vare sig hade straffyrkanden eller privaträttsliga anspråk i ärendet.

Genast efter misshandeln hade Mikko kontaktat sin mamma per telefon. Mikko hade öppet berättat att han tappat nerverna med Hanna och släpat runt och slagit Hanna alltför hårt. Enligt Mikko hade allt detta berott på spända nerver. Mikko hade betonat för sin mamma att situationen skulle förbättras avsevärt om hans och Hannas ekonomiska situation underlättades. Följaktligen kunde det enligt Mikko anses att mamman hade en skyldighet att överföra en tusenlapp till Mikkos konto. För att främja möjligheten att få igenom sin vilja hade Mikko sagt till sin mamma att ”på sätt vis ligger Hannas hälsa i dina händer, det vill säga om du bryr dig om Hanna, ska du genast överföra pengarna till mitt konto”.

Det var inte första gången som Mikko ville ha pengar av sin mamma. Därför hade Mikkos mamma, redan efter den senaste gången hon utsatts för påtryckning, beslutat att följande gång spela in Mikkos samtal och överläta inspelningarna till polisen. Så hade hon också gjort, det vill säga Mikkos mamma hade överlämnat det telefonsamtal som hon spelat in till polisen, som sedan gjort en transkribering av inspelningen.

En kort tid efter transkriberingen hade polisen lagt märke till att samtalet förutom tecken på utpressning också innehöll övertygande evidens om misshandeln som begåtts mot Hanna. Följaktligen blev transkriberingen en del av förundersökningsmaterialet i fråga om misshandeln som begåtts mot Hanna.

I början av sammanträdet vid tingsrätten upprepade Hanna att hon inte hade några anspråk i ärendet. På samma gång blev det klart att Hanna ville utöva sin s.k. rätt till vägran, det vill säga att hon inte ville vittna mot sin sambo. Också Mikko meddelade att han inte ville bli hörd i ärendet.

Efter att ha protesterat en stund samlade sig åklagaren och konstaterade att ”det vore nog bra att höra parterna, men å andra sidan räcker det i den här situationen redan med det samtal som Hanna ringt till nödcentralen som bevisning, i synnerhet då Mikkos mamma dessutom kommer att berätta om innehållet i det samtal som hon spelat in”. Detta godtog inte Mikkos advokat, utan han konstaterade att ett samtal till nödcentralen kan självklart inte godkännas som skriftligt bevis. Därtill anmärkte advokaten att ”det ska konstateras redan i detta skede att inte heller Mikkos mamma vill vittna i det ärende som gäller hennes son”. När åklagaren förundrade sig över detta, kunde inte Hanna hålla sig tyst, utan hon sade att hon innan rättegången diskuterat med Mikkos mamma och sagt att det vore bäst

för henne om också Mikkos mamma skulle utöva sin rätt till vägran. Åklagaren godkände inte detta, utan meddelade att innehållet i samtalet mellan Mikko och Mikkos mamma vid behov framgår av transkriberingen, som åklagaren vid sidan om nödcentralssamtalet ville lägga fram som skriftligt bevis.

Efter att debatten blivit livlig, beslutar du i egenskap av tingsdomare att blåsa av spelet och du meddelar att du efter en stund kommer att redogöra för marschordningen under sammanträdet. Eftersom det enda som står klart är att Hanna och Mikkos mamma bägge kommer att tiga under rättegången, behöver du en liten reflektionspaus, under vilken du funderar på bevisningsfrågorna. Beskriv koncist vad som avses med skyddet mot inkriminerings av anhöriga och ge svar med motiveringar på frågan huruvida det är möjligt att använda Hannas samtal till nödcentralen och transkriberingen av det samtal som Mikkos mamma spelat in som skriftliga bevis i detta ärende. **Svarsutrymmet är högst en sida.**

Fråga 2

Haapala är en pensionär som bor i Finland. Under skatteåret har han fått 250 000 euro i pension. Vid verkställandet av beskattningen har den pension som Haapala fått betraktats som skattepliktig förvärvsinkomst. Mäntylä är å sin sida en löntagare som bor i Finland. Han har under samma skatteår erhållit förvärvsinkomster på 250 000 euro. Mäntyläs förvärvsinkomst har i sin helhet bestått av lön som betalats till honom.

Haapala och Mäntylä känner varandra, då de tidigare arbetat i samma bolag. Under en av sina veckovisa luncher diskuterar de sin beskattning. Mäntylä klagar på den höga beskattningen av arbete i Finland som enligt honom inte lämnar just någonting av lönen i handen. Enligt Haapala har Mäntylä dock inte någon orsak till oro, om Mäntyläs beskattning jämförs med hans egen orimliga skattebörda. Haapala har haft tid att sätta in sig i den finländska inkomstskattelagen.

Haapala berättar att han som pensionstagare är föremål för en särskild tilläggsskatt. Han konstaterar att 200 000 euro av hans pension omfattas av en förhöjd statlig inkomstskatteprocent, varför han som pensionär på en lika stor inkomst betalar mer inkomstskatt än vad Mäntylä betalar som löntagare. Mäntylä tror inte sina öron och är förundrad över hur det är möjligt att en pensionär som under sitt liv gjort en stor arbetsinsats för samhället kan behandlas orimligt. Mäntylä uppmanar Haapala att bestrida sin beskattning, eftersom det enligt honom finns en övre gräns för beskattningen, vilken klart och tydligt kan skönjas, och beskattningen enligt lagstiftningen inte kan överskrida denna gräns. Enligt Mäntyläs uppfattning ligger Haapalas beskattning på en orimlig nivå, vilket är något det finska rättssystemet vid en korrekt tillämpning inte möjliggör.

Haapala beslutar att söka ändring i sin beskattning. Vare sig skatterättelsenämnden eller förvaltningsdomstolen, i egenskap av senare instans för sökande av ändring, ändrar Haapalas beskattning. Eftersom Haapalas beskattning enligt hans uppfattning behandlats bristfälligt i dessa instanser för ändringssökande, söker han ändring hos högsta förvaltningsdomstolen. Du utför beslutsprövning i Haapalas ärende vid högsta förvaltningsdomstolen. Hur skulle du besvara följande frågor som väcks i ärendet? **Svarsutrymmet är högst en sida.**

- 1) I vilket avseende kunde Haapalas beskattning, betraktad i ljuset av de grundläggande fri- och rättigheterna, framstå som stridande mot grundlagen? Motivera.
- 2) Om det är så att beskattningen av Haapala i utgångspunkten strider mot grundlagen, hur kan skattebehandlingen motiveras så att den framstår som godtagbar ur synpunkt av de grundläggande fri- och rättigheterna?
- 3) Huruvida möjligheter har högsta förvaltningsdomstolen att ingripa i en grundlagsstridig beskattning av Haapala?
- 4) Haapala har bland annat framfört att hans beskattning strider mot de rättigheter som tryggas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Ska de rättigheter som tryggas i stadgan om de grundläggande rättigheterna tillämpas i ärendet? Och innehar stadgan överhuvudtaget en sådan hierarkisk ställning i unionsrätten att den i domstol kan ha verkningar i förhållande till den nationella lagstiftningen?
- 5) I sitt bemötande har Skatteförvaltningen hävdats att det i ärendet inte längre är möjligt att begära Europeiska unionens domstol om förhandsavgörande avseende EU-rättens tillämplighet. Enligt Skatteförvaltningen borde den skattskyldige, i egenskap av medborgare i Europeiska unionen, själv ha

ansökt om förhandsavgörande av unionsdomstolen innan ärendet avgjorts i första förvaltningsdomstolsinstans. Hur bedömer du riktigheten i Skatteförvaltningens påståenden?

Fråga 3

Besvara bägge punkter nedan – såväl punkt a) som punkt b). **Besvara dessa punkter på separata papper**. Besvara bägge punkter kort och koncist.

a)

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har setts som den som i sista hand bevakar den enskildes rättigheter. Å andra sidan har de inhemska domstolarna i första hand till uppgift att se till att de mänskliga rättigheterna tillgodoses. I praktiken är det inte möjligt att klara av den uppgiften på ett tillfredsställande sätt, om domstolarna inte är medvetna om hur Europeiska människorättsdomstolen opererar på det metodiska planet. Berätta koncist med hurudana lagtillämpningsmetoder Europeiska människorättsdomstolen försöker dels trygga, dels också legitimera ett maximalt tillgodosende av den enskildes rättigheter. **Svarsutrymmet är högst en sida**.

b)

Svara på bägge frågor nedan. **Svarsutrymmet är högst en sida**.

- 1) Vad avses med prövningsmarginal i samband med Europeiska människorättsdomstolens rättspraxis?
- 2) Hur förverkligar den finländska grundrättighetskontrollen å ena sidan den starka skyddsfunktion som anknyter till grundrättigheterna och å andra sidan lagstiftarens starka vilja?